

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
ministrica dr. Anja Kopač Mrak

Kotnikova 8

1000 Ljubljana

Kranj, 29.02.2016

Zadeva: Program EXIT in predlogi za vključevanje uporabnic socialno varstvenih programov materinskih domov in varnih hiš v družbeno podjetništva ter zaposlovanje

Spoštovana ga. ministrica dr. Anja Kopač Mrak,

Pišemo vam iz SKUP – skupnost privatnih zavodov (www.skup.si) kjer izvajamo program EXIT. Program je namenjen podpori uporabnicam v materinskih domovih in varnih hišah pri iskanju možnosti za vključitev in zaposlitev v družbenem podjetništvu.

Pilotno obdobje programa smo izvajali ob sodelovanju CSD Ljubljana Šiška ter Materinskega doma Ljubljana Šiška, predstavljen pa je bil tudi tedanjemu sekretarju na ministrstvu g. Dominkušu.

Program smo izvajali v letih 2014-2016 v sodelovanju s partnerji Sklad05 – ustanova za družbene naložbe (www.sklad05.si) in Citizens Foundation Iceland – CFI (www.citizens.is) ob sofinanciranju Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma 2009-2014.

Program se uradno zaključuje 29.2.2016, nekatere dejavnosti pa bomo izvajali še naprej. Verjetno lahko kot ključni uspeh programa štejemo trajno zaposlitev šestih uporabnic v okviru socialnega podjetništva.

Ena od izvajanih dejavnosti je bila tudi **pridobitev predlogov uporabnic programov varnih hiš in materinskih domov glede ovir za njihovo vključevanje v družbeno podjetništvo ter zaposlovanje**. Ob izvajanju dejavnosti smo pridobili še vrsto predlogov, ki se specifično nanašajo na ukrepe na področju preprečevanja nasilja oz. pomoč osebam z izkušnjo nasilja, ki niso vključeni v ta dokument.

Mnenja, predloge ter pobude smo zbirali tako osebno kot tudi preko spletne aplikacije e-EXIT (<https://exit.yrpri.org/>). V nadaljevanju predstavljamo povzetek vsebine predlogov.

Ker naša dejavnost ni »specializirana« za področje delovanja materinskih domov in varnih hiš in ne razpolagamo s potrebnimi strokovnimi znanji za sistematičen razvoj tega področja vam predloge posredujemo v vednost, morda bodo koristni za nadaljnji razvoj področja, za katerega razvoj ste pristojni. Sami predloge razumemo kot neodvisen, neinteresen prispevek uporabnic in našega projekta k razvoju tega področja.

A. PREDLOGI GLEDE SPODBUDNEGA OKOLJA ZA VKLJUČEVANJE UPORABNIC V DRUŽBO

Ureditev prehodnih bivalnih enot

Zaradi časovne omejenosti bivanja v MD/VH se uporabnice lahko znajdejo v stiski pri odhodu iz socialno varstvenega programa. Pri tem bi jim v prehodnem obdobju stisko lahko olajšala ureditev prehodnih bivalnih enot. V času bivanja v njih bi si uporabnice lahko uredile svoj položaj in tako olajšale reintegracijo nazaj v družbo. Relativna samostojnost bi dodatno prispevala k aktivaciji uporabnic in prevzemanju odgovornosti.

Prehodno bivanje bi lahko bila rešitev tudi za nesprejemljivo prakso, da morajo uporabnice pri prekoračitvi časa bivanja (npr. v času urejanja nove nastanitve) v MD/VH plačevati trikratnik stroškov.

Ekonomska neodvisnost uporabnic

Okrepiti je potrebno prizadevanja, da uporabnice SVP s pomočjo svetovalcev iščejo svojo pot pri doseganju zelene poklicne identitete in postopne ekonomske neodvisnosti.

Modeli nekaterih nevladnih organizacij (npr. Zavod Hiša Nova Priložnost, Zavod za žrtve družinskega nasilja in spolnih zlorab) že temeljijo na tem, da so uporabnice oproščene plačila nastanitvenih stroškov oz. so ti znižani in se tako prihranjena sredstva vlagajo (naložba) za doseganje ekonomske neodvisnosti po odhodu iz programa. Obenem se uporabnice dodatno aktivira za takojšnjo iskanje zaposlitve in je poudarek na njeni vrnitvi na trg dela.

V tem okviru bi bile mogoče rešitve, kjer bi uporabnice VH/MD lahko v določenem (aktivacijskem) obdobju zaslužile sredstva tudi nad višino cenzusa, ki sicer zmanjšuje DSP, pri čemer bi se ta sredstva »hranila« na varčevalnem računu za doseganje ekonomske neodvisnosti.

Specializirana mobilna služba za VH/MD

Za potrebe podpore in aktivacije uporabnic so v nekaterih primerih potrebna določena strokovna, tehnična ali specialna znanja, ki jih v okviru podpore MD/VH težko ponudijo zaradi omejenih kapacitet (kadri, strokovna znanja, finančna sredstva itd.). Zato bi bilo učinkovito organizirati mobilno službo, ki bi lahko tovrstne podporne storitve ponudila.

Družbene naložbe (Social Investment) v znanje in kompetence uporabnic

Delavnice za uporabnice SVP oz. žrtve nasilja, ki omogočajo večjo informiranost in prepoznavanje vsebine človekovih pravic, družbenih razmerij, zaposlovanja, lastnega potenciala itd. Pomoč uporabnicam v prepoznavanju njihovih dolžnosti in obveznosti v okviru institucionalnih obravnav ter pri oblikovanju življenjskih ciljev in predelavi njihovih stisk.

Naložbe v IT za okrepitev glasu uporabnic ter njihovo samo-organiziranost

Potrebna bi bila aplikacija (npr. na mobilnih telefonih), ki bi omogočila zbiranje predlogov, pritožb in drugih aktivacij uporabnic, tako glede bivanja v MD/VH kot tudi glede vključevanja v družbo. Obenem bi aplikacija lahko nudila možnost oblikovanja socialnega omrežja uporabnic, saj so te mnogokrat izolirana oz. omejene zgolj na okolje v katerem bivajo (omejitve glede mobilnosti, finančnih sredstev itd.).

Jasnejša in preglednejša shema pravic in ugodnosti, ki so jih uporabnice v okviru MD/VH deležne

Predlogi uporabnic so vezani zlasti na vprašanja do kakšnega dela sredstev, ki jih pridobijo MD/VH v okviru donacij so upravičene tudi same. Predlagajo jasnejši sistem sledljivosti doniranih sredstev (hrana, pripomočki itd.), obveščanje uporabnic o tem ter sistem sledljivosti porabe tovrstnih sredstev. Slednje je tudi v interesu donatorjev, ki želijo učinkovito porabo sredstev, ki so jih namenili v okviru svojega družbeno odgovornega delovanja.

Večja družbena informiranost

Organizacija okroglih miz, konferenc, strokovnih razprav z udeležbo in aktivnostjo uporabnic SVP in žrtev nasilja z namenom večje prepoznavnosti problematike v širši družbi.

B. PREDLOGI GLEDE KONKRETNIH SPODBUD ZA AKTIVACIJO IN VKLJUČEVANJE UPORABNIC V DRUŽBENO PODJETNIŠTVO OZ. ZAPOSLOVANJE

Predlogi gredo v smeri nujnosti razvoja podpornih shem, ki bi omogočala uporabnicam socialno varstvenih programov materinskih domov in varnih hiš (SVP) s strokovno pomočjo poiskati svojo pot pri doseganju zelene poklicne identitete in postopne ekonomske neodvisnosti.

Shema naj nudi nabor spodbud za motiviranje uporabnic za vključevanje v delo in družbeno podjetništvo. Spodbude naj omogočajo individualizacijo glede na potrebe in želje uporabnic (orodje za individualizacijo je lahko individualni načrt vključevanja uporabnic).

Možne spodbude/ukrepi:

- motiviranje delodajalcev oz. zaposlitvenih programov, ki imajo empatijo in razumevanje za vključevanje uporabnic (npr. podpisi izjav o nameri z delodajalci) ter zlasti sprejetje realnih spodbud za delodajalce, ki bi zaposlovali oz. vključevali uporabnice
- obdobje vključevanja določeno kot časovno omejeno prehodno obdobje, možna tudi individualizacija ob upoštevanju načrta vključevanja uporabnice (npr. 2 leti od vključitve v SVP oz. 1 leto po izhodu iz SVP)
- določitev praga skupnih dohodkov v višini minimalne plače (denarna socialna pomoč - DSP, osebno dopolnilno delo, prejemki, priložnostni prihodki itd.), do višine katerih ima uporabnica pravico do ohranitve celotne DSP, otroškega dodatka in drugih prejemkov uporabnice v obdobju vključevanja. Ni sprejemljivo, da npr. uporabnica zaradi dodatka za prostovoljno delo (povišana DSP cca. 75 EUR mesečno) utрпи znižanje subvencije za stanovanje (v konkretnem primeru v višini 150 EUR).
- posebna ovira je vštetevanje preživnine v dohodke, kar znižuje druge pravice, posebej nepošteno v primerih, ko uporabnice preživnine dejansko sploh ne dobivajo izplačane (npr. tudi ob predložitvi predloga za izvršbo)
- omogočanje dviga DSP za vključevanje tudi v primeru, da uporabnice opravljajo priložnostno delo po podjemni ali avtorski pogodbi (ne samo kot samostojno dejavnost, prostovoljno delo itd.)

- sprememba dikcije priložnostnega dela (dovoljeno tudi več kot dvakratno delo v določenem časovnem obdobju, saj sicer vključevanje težko in nespodbudno)
- uporabnice, ki niso prejemnice DSP pridobijo z vključevanjem možnost do posebne spodbude v vsaj enaki višini kot prejemnice DSP, če skupni dohodki pod minimalno plačo
- Alternativno so lahko uporabnice SVP upravičene do posebnega »aktivacijskega« dodatka (primer je zvišanje denarne socialne pomoči - DSP pri opravljanju prostovoljnega dela uporabnic), ki se izplača po izteku prehodnega obdobja ali vaučerjev za storitve ali podobno.
- možnost razširitve osebnih dopolnilnih del tudi na druga dela, ki bi jih uporabnice lahko/želele opravljati v obdobju vključevanja
- premislek o uvedbi nove oblike organizacije - npr. podjetje kot enoosebni d.o.o., samo da se lahko ustanovi brez kapitala in mora poslovati pod takim imenom (npr. bk). Posluje lahko do dobička npr. 10.000 EUR letno (do cca minimalne plače na letnem nivoju) in je oproščen plačevanja prispevkov za delavce/družbenike, ki tudi niso zavarovani. Lahko pa zakonito delajo oziroma skušajo svojo poslovno idejo.
- Poenostavitev poslovanja za mikro podjetja, socialna podjetja oz. nevladne organizacije v zvezi z zaposlovanjem - po konceptu študentskega dela, bi npr. Zavod za zaposlovanje za take organizacije izdal fakture, ki jo plačajo, Zavod pa potem odvaja prispevke

Upamo, da lahko zbrani predlogi služijo kot koristna podlaga pri sprejemanju vaših ukrepov in sprememb zakonodaje. Z veseljem vam jih lahko natančneje predstavimo oz. zagotovimo dodatne informacije.

Prijazen pozdrav in vse dobro,

Primož Šporar
direktor

